

Nemzeti Névtér

Az alapfogalmak meghatározása

név:	valamely individuumhoz vagy fogalomhoz mint névhordozóhoz rendelt, valamilyen nyelvhez tartozó nyelvi megnyilatkozás
névtípus:	valamilyen individuumtípushoz vagy fogalomtípushoz mint névhordozó-típushoz tartozó nevek típusa (tulajdonnevek: személynév, testületi név, földrajzi név; köznevek: szakkifejezés, dokumentumtípus, nyelv, ismeretterület stb.)
névjegy:	valamely név egyértelmű azonosításához (névhordozóhoz rendeléséhez) szükséges adatok összessége (névtípusonként változhat)
névtér:	valamely archívum/tár adatrendszerében valamely névtípushoz rendelhető összes adatelem értékeinek egyetlen, egységesített névállománya (elválaszthatatlan tőle az adott névtípus önálló entitásként kezelése és az adatbázis normalizálása a névtípusra vonatkozóan)
nemzeti névtér:	adott kultúrkör valamely névtípusba tartozó névértékeinek egységes rendszere az együttműködő archívumok/tárak saját névtéreneik egyetlen, integrált, egységesített névtérre vetítése révén (a névtér-adatbázis mellett ide értve a működéshez szükséges informatikai eszközöket, a névtér-alkalmazást is)
névtér-rendszer:	több névtípus kiszolgálására képes nemzeti névtér

A névtér-rendszerrel szembeni alapvető elvárások, együttműködési elvek

1. A névtér-alkalmazás legyen platformfüggetlen, lehetőség szerint nyílt forráskódú, és szabad szoftveres alapokra támaszkodjék minden lényeges komponens.
2. A névtér-adatbázisok legyenek nyílt tartalmak, vagyis legyenek szabadon felhasználhatóak.
3. A névtér-adatbázisokhoz bármikor integrálni lehessen külső adatforrás-adatbázisokat.
4. Meg kell teremteni a nemzetközi névtérekhez (pl. VIAF) való kapcsolódás, a folyamatos adatszinkronizálás lehetőségét.
5. Ki kell alakítani, ill. adaptálni kell azokat a protokollokat, adatcsere szabványokat, kommunikációs formátumokat (pl. MARC, EAC), amelyeken keresztül további alkalmazásokat (lexikonokat, képanyagokat, bibliográfiai jegyzeteket stb.) lehet a névtér-rendszerre építeni (nem a szűken vett névtér-szolgáltatás részeként, hanem önálló modulként: „névtár-funkció”).
6. A névtér elemeinek gyors és egyértelmű azonosítása, azonosíthatósága érdekében biztosítani kell az intelligens névjegy-kezelő funkcionalitást. Olyan – adatzoomolási elven működő – névadatlapokat kell létrehozni, amelyek segítségével minden archívum- és tárolószakmai elvárást ki lehet elégíteni a nevek, névhordozók azonosítása érdekében. *(Ennek megtervezéséhez minden érintett fél szempontjait figyelembe kell venni. Az adatzoomolás azt jelenti, hogy a nevekhez rendelhető összes adatot nem egyszerre, hanem több lépésben, egyre mélyülő részletességgel kell megjeleníteni, hogy az elején ne terheljük agyon a „túl sok adattal” az egyszerűen kezelhető eseteket.)*
7. Arra kell törekedni, hogy a névtér-rendszer alapállapotában csak a legszükségesebb adat- és funkciórétegeket mutassa a használói számára, hogy minél gyorsabban és egyszerűbben lehessen a névtér-rendszer alapfunkcióját használni, vagyis a nevek gyors behasonlítására, azonosítására és/vagy kiválasztására használni, és csak akkor váljék láthatóvá minden – a névtérben egyébként

elméletileg mindig elérhető – információ, ha a nehezebben azonosítható és/vagy kiválasztható nevek esetében erre szükség van.

8. Biztosítani kell a különböző névterek közti átjárhatóságot, amikor a nevek, névhordozók azonosításához szükséges másfajta névlistákat kell megjeleníteni (pl. testületek esetében közgyűjtemény, közintézmény, egyesület, alapítvány stb.).
9. Ahol lehetséges és/vagy értelmes, biztosítani kell a nevek időbeliségének kezelését.
10. Biztosítani kell, hogy az azonos névhordozóhoz tartozó összes névváltozatot – a megfelelő típusjelzésekkel együtt – kezelni lehessen.
11. Biztosítani kell, hogy az egységesített besorolási minősítést a különböző szakmák, archívumok igényeihez igazodóan többszörözni lehessen.
12. Meg kell tervezni és ki kell alakítani az olyan jogosultsági (és az ehhez igazodó felelősségi) rendszert, amelyben gyors, de ellenőrzött jóváhagyási mechanizmusok működhetnek. Ehhez intelligens, automatikus megfeleltetési ajánlatokra képes algoritmusokat kell fejleszteni, és megfelelő felületeket kell biztosítani a gépi és laikus felhasználói ajánlatok szakmai (humán) jóváhagyásához.
13. Biztosítani kell olyan felületeket, amelyek a szakmai egyeztetések, szakmai viták lefolytatására alkalmasak.
14. Biztosítani kell, hogy intelligens, profilírozható keresési funkciók álljanak rendelkezésre a névtér-rendszer minden pontján és felületén.
15. Biztosítani kell, hogy a névtér-rendszer minden pontján lehessen szakterületi igények szerinti szűrést alkalmazni, hogy a közös rendszert használó partnerek csak a saját munkájukhoz szükséges adat- és funkciórétegeket láthassák, ha ezt igénylik maguknak.
16. A névtér alkalmazások szakmai háttérének biztosítására állandó **Nemzeti Névtér Bizottságot** kell felállítani, amelynek tagjai közül kerülhetnek ki később az egyes névterek szakmai felelősei.
17. Olyan integrált névtér-rendszert szükséges megtervezni és kifejleszteni, amely egységes informatikai alapokra épül.
18. A nemzeti névtér-rendszer megtervezésekor az alábbi névtípusokkal érdemes foglalkozni:
 - földrajzi nevek
 - személynevek
 - családnevek
 - testületi nevek
 - rendezvénynevek
 - műcímek
 - köznevek
 - általános fogalmak nevei
 - szakkifejezések (anyagok, tárgyak, folyamatok, tulajdonságok, elvont fogalmak nevei)
 - élőlények, szervezetek
 - dokumentum-, információ- és adattípusok
 - nyelvek
 - népek
 - foglalkozások
 - tudományok, szakterületek
 - kronologikus (időt jelentő) kifejezések
 - eseménynevek
19. Érdemes a földrajzi névtér adatbázis felépítésével kezdeni a munkát, mert ez a névtér mindenki számára közel egyenlő mértékben lehet fontos, és a névtér-adatbázis mérete, elemeinek száma felülről lényegében korlátos, ami megvalósítható nagyságrendű feladatot valószínűsít.
20. A névterek adatainak bővítését, javítását, változtatását a közreműködő archívumok/tárak szakemberei végzik, de szükség van valamilyen **Névtér Szerkesztőségre**, amelynek feladata a vitás, megoldandó kérdések rendezése.
21. A névtér alkalmazások informatikai kiépítésének szakmai és finanszírozási felelőse a MaNDA.